

JURNAL
ПЕNTPȢ PESПÎNDIPEA ШTIINЦЕЛОР NATȢPAЛЕ ШI ESAKTE,
în toate kласеле.

Pediџeatȣ
de
Пpofesop Doktop Iȣлiȣ Бapaш.

№ 5. **(Anȣл întîiȣ)** **Бȣkȣpeштї.** **Feвpȣapie 1, 1856.**

Пpoвinџiiле natȣpaле în pegnȣлȣ animaлȣ, шi panoptȣлȣ лорȣ kȣ paseлe oamenilорȣ.

Aptikoлȣл I.

Пentpȣ ȣnȣ обсерваторȣ бȣнȣ, каре обсервъ maї adînkȣ, este o faпtъ adeвъpatъ npetȣtindenea kъ se aflъ ȣnȣ panoptȣ natȣpaлȣ întpe difepiteле pase але oamenilорȣ шi întpe difepite animaле шi nлante kapї sîntȣ ръsпîndite пе faџa пъmîntȣлȣї. În mika pevistъ каре вomȣ da aiчї, вomȣ аpъta ȣneле din aчeste panoapte natȣpaле, шi вomȣ вedea kъ mapџiniле domnieї ȣneї pase de oamenї, koinчidъ kȣ mapџinea ȣneї *faȣne* saȣ a ȣneї гpȣпe de animaле kapї лokȣeskȣ ȣnȣ лokȣ xotъpîtȣ пе пъmîntȣ; adekъ natȣpaлistiї kiamъ kȣ nȣmipea de faȣnъ o гpȣпъ natȣpaлъ de animaле kapї sîntȣ mъpџinite ла o kлimъ saȣ ла o џapъ. În faȣneле aчestea, ȣneле dintpe animaле kapї înfъџiшeazъ tiпї dominanџї але aчesteї гpȣпe, sîntȣ mъpџinite nȣmaї пе aчeastъ kлimъ. Aшa s. e. гъsimȣ nȣmaї în Aȣstpaлia animaлeлe Mapsupialia (saȣ animaле kapї aȣ kîte o пȣнгъ în каре askȣndȣ пȣiї лорȣ noȣ пъskȣџї шi'ї поартъ аколо пînъ se fopmeazъ бine); алte animaле aȣ o peџiȣne maї лapгъ în каре se гъseskȣ, s. e. ȣpsȣлȣ; dap eap алteле se гъseskȣ npetȣtindenea шi sîntȣ kosmonoлite, npekȣm шoapeчiї шi лi-

лiечiĭ, карĭ esistъ neste totȣ пъмîntȣлȣ, afaръ пȣmaĭ de църіле поларе.

Апеле дȣлчĭ (de pîȣpĭ, de елештее шi de лакȣрĭ) аȣ fаȣнеле лорȣ, adeкъ animaлеле лорȣ каракtеристiче; fiъ-каре рîȣ mape îшĭ аре пештiĭ съĭ, s. e. пȣmaĭ în Дȣнъре гъsimȣ морȣнȣлȣ каре дъ кавiарȣ челȣ maĭ deлiчiosȣ, пе кînd în Рinȣ гъsimȣ maĭ кȣ seamъ пештеле foapte stimatȣ, пȣmitȣ salmo salar. Ачесте fаȣне de pîȣpĭ sîntȣ totȣ de ȣна întр'ȣнȣ рапортȣ natȣралȣ кȣ fаȣнеле църiĭ пе ȣnde trекȣ, de ачееа e грешеалъ ка съ'шĭ înкiпȣiaскъ чiне-ва къ ȣнȣ рîȣ формеазъ ȣнȣ хотарȣ între доъ църĭ în прiвinца fаȣнелорȣ лорȣ. Din контра, ноĭ ведемȣ къ кiарȣ Мареа Mediteранъ, каре este ȣнȣ лȣкрȣ чева maĭ mape de кîtȣ ȣнȣ рîȣ, нȣ формеазъ хотарȣлȣ fаȣнеĭ Еȣропеĭ de кътре сȣдȣ; чi maĭ toate animaлеле карĭ ле гъsimȣ în сȣдȣлȣ Sпаниеĭ шi Iталiеĭ, ле гъsimȣ шi în Мароко прекȣm шi în Алџерiа пînъ ла мȣнтеле Atlasȣ.

Ценȣріле animaлелорȣ depindȣ мȣлтȣ maĭ пȣцinȣ de influinцеле климатiче de кîtȣ speцеле лорȣ; ачестеа depindȣ de temпературa локалъ, de форма fisiкъ шi de веџетацiȣнеа ȣнеĭ църĭ. О împреџiȣраре interesantъ în прiвinца ачеаsta о ведемȣ ла animaлеле поларе; de шi църіле поларе sîntȣ формате de треĭ kontinente (Еȣропа, Asia шi Америка) карĭ se împреȣнъ лîнгъ полȣлȣ нордȣлȣĭ, кȣ toate ачестеа animaлеле поларе în toate ачесте kontinente se aseamънъ, къчĭ kondiцiȣниле климатiче în toate ачесте пърцĭ але пъмîntȣлȣĭ sîntȣ екꙋале.

Ачеаstъ ȣnitate a fаȣнеĭ поларе se întinde de ла църіле поларе чеде maĭ деuерте пînъ ла реџiȣнеа ȣnde îнчепе арборiĭ съ креаскъ, прin ȣрмаре îнчепȣ пъдȣрĭ съ se apate; аколо îнчепе пентрȣ fiъ-каре kontinentȣ о fаȣнъ diferitъ. Дар шi ла amîndoъ латȣріле ȣнȣĭ kontinentȣ diferескȣ fаȣнеле; аша s. e. гъsimȣ alte animaле în Тȣрчiа шi ла сȣдȣлȣ Рȣsieĭ, шi алтеле în Sпаniа шi Франца, de шi sîntȣ toate totȣ п'ачееашi лъцime џеографiкъ.

Fаȣнеле арктiче saȣ поларе sîntȣ foapte карактерisate. De шi тръескȣ аколо пȣцine speцe saȣ фелȣрĭ de animaле terestре (карĭ тръескȣ пе ȣскатȣ), fiъ-каре speцъ este represеntатъ прin о мȣлцiме de indiвide; апоĭ din animaлеле марine гъsimȣ аколо шi о мȣлцiме de speцe; în прiвinца ачеаsta fаȣна поларъ е maĭ feriчiтъ de кîtȣ flоареа поларъ; къчĭ, în прiвinца плантелорȣ, църіле поларе sîntȣ foapte despoiate de dînsele, шi пȣцine планте карĭ крескȣ аколо абia se desвоалтъ пînъ ла мърimеа лор natȣралъ шi ръмîнȣ degradate, пе кînd animaлеле поларе, прекȣm amȣ zisȣ, se aflъ în мȣлте indiвide шi ȣнеле de speцe кiарȣ foapte марĭ шi џiгантiче; аша dap se веде къ animaлеле potȣ maĭ вine съ равде frigȣлȣ поларȣ de кîtȣ плантеле.

Este о грешеалъ а ziче чiне-ва къ toate animaлеле поларе sîntȣ niште edicцiȣнĭ în miniatȣръ. Întр'adeвърȣ insektеле поларе sîntȣ мȣлтȣ maĭ мiчĭ de кîtȣ insektеле троniкале; dap нȣ de алтъ парте нȣ требȣе съ ȣiтъмȣ къ în църіле поларе тръеште ȣрсȣлȣ албȣ (ursus maritimus) чел maĭ mape soiȣ de ȣршĭ, шi în мареа поларъ тръеште валена (kitȣлȣ), челȣ maĭ mape animaлȣ каре esistъ în totȣ регнȣлȣ animaлȣ, fiъ пе ȣскатȣ fiъ în апъ; апоĭ кiарȣ шi în прiвinца колорiлор animaлелор, de шi ла полȣ нȣ домнеште о богъцiе шi о варietate а колорiлор аша mape ка în климеле калде, dap niчĭ о monotonie аша de sпеpiatȣ ка аколо.

Animaлеле поларе карĭ тръескȣ în реџiȣнеа поларъ (în църіле деuерте пînъ ла реџiȣнеа ȣnde îнчепе а se аръta пъдȣрĭ) sîntȣ maĭ toate карnivoаре, прinzîndȣ пештĭ, iепȣрĭ шi ȣнȣ фелȣ de соволанĭ foapte марĭ; челе пȣцine каре sîntȣ плантiвоаре se нȣтрескȣ de мȣшкĭ шi de пȣцine fipe triste de iаpбъ каре креште аколо. Dap шi din пасъріле ноаstре гъsimȣ аколо fringilla caelebs шi rîtȣлȣ албȣ, карĭ тръескȣ аколо din съмînца ȣнорȣ пȣцine планте каре se desвоалтъ аколо în timнȣ maĭ калдȣ. Dintpe speцe марĭ de mamifере каре тръескȣ аколо нȣmimȣ пе ȣскатȣ ȣрсȣлȣ албȣ (ursus maritimus) mopsa (trichecus) о мȣлцiме de speцe de Фоче, (Phoca), червȣлȣ реnȣ (cervus tarandus) возȣлȣĭ moskȣ (Bos moschatus), dap în апе sîntȣ аколо Нарвалȣлȣ (Monodon) Кашелотȣл (Physeter macrocphatus) шi kitȣлȣ (Balaena) în мȣлцiме mape; dintpe speцe мiчĭ de mamifере, гъsimȣ аколо iепȣріле шi лемinцe saȣ iепȣріле кълъторȣ (lapus migratorius) карĭ fакȣ кîте о датъ кълъторiĭ în milioane, îмвлîndȣ ка soldaцiĭ în лiniе dpeantъ шi

пnstieskъ църіле ѕnde vinъ; în privința пасърілор поларе пътіт вѕлтѕрії de таре (falco naevius), пасеріле de поpoiъ (echassiers) în mѕлціте маре, апої леціоане de пътере infinite de гîште ші de раце сълватіче, de корві, de пінгвіні (Aptenodytes), de мовете (Larus) de pîndѕнеле de маре ші de пасеріле de ѕрагане (erocellaria) каре se apatъ tокмаї кîndъ вр'ѕnъ ѕраганъ tеріbілъ înчене a se simці не маре, de ачееа ачесте пасері е spaîma navigatорілор. Pentіlіі пѕ se aflъ în zona арктікъ saъ поларъ; пештіі sîntъ foapte пѕтероші în sneце ші individe, dap ші ѕнеле sneце de crustacee (рачї) ші de молѕшчї (skoїчї ші мелчї) гъsimъ аколо.

Dap ші o pasъ de oameni карактеристікъ гъsimъ în църіле поларе: în Амеріка поларъ ачеastъ pasъ se пѕтеште Eskimoї, în Еѕропа поларъ se пѕтескъ Лапоні. dap în Asia поларъ se пѕтескъ Samoiezї ші Tschuck tsche; pasa oaтенілор поларї рътîне în fisionomia ші în карактереле еї totъ ачееа în кîте'ші треле континентеле, прекѕт атъ обсерватъ ачеастъ împрецівраре ші ла фаѕна поларъ. Еатъ ѕнъ рапортъ ретаркавілъ între animale ші oameni în privința інфлѕінцелор климатіче.

Împрецівраrea къ аколо zioa ші noaptea цінъ лѕні întpeцї, ачеаsta аре о таре інфлѕінцъ asѕпра oamenілор поларї; ачеаstъ partikѕлaritate непертіцînd череалелорь съ креаскъ ші алторъ вецетале nѕtpitive съ se desвoлte, de ачееа oaтенії поларї sîntъ карніворї, пѕtpindѕse de пештї ші de вînатъ. Апої dap ші ачештї oameni inferiopї ші degradaцї în toate рапоартеле sочіале, se вѕкѕръ ші еї de кîте-ва animale domestiче; Лапонezii аѕ ренії каре 'ї servескъ drепtъ калъ ші вакъ, апої кîіnеле eskimosѕлѕї este атікѕлъ съѕ челъ таї крединчоsъ ші sigѕръ.

Кîtъ de tristъ тревѕе съ fiъ траіѕлъ ачестор oamenї în niште snете деsерте фъръ а ведеа în toatъ віеаца лоръ spektaкoлѕлъ ѕпеї пъдѕрі кѕ арворі, пліnъ de ѕтвръ ші de вердеацъ!

О съ авеmъ окаsiѕне а ворвi ла ѕnъ алтъ локъ maї mѕлtъ despre ачестеа.

Dѕпе zona поларъ віне zona температъ-рече карактерisatъ прin пъдѕрї de moliфцї (pinus, pin) de mesteакънї, de арцарї (acer), de пѕчї (nus juglans) ші de арворї de поате; Мѕнції кіар тічї але ачестеї рецівпї apatъ ѕnъ карактеръ поларъ ші дешертъ. În privința animaлелоръ пѕтеmъ zіче къ аічї este рецівnea natѕралъ a ѕрsѕлѕї оакешъ (ursus arctos), a лѕпѕлѕї (canis lupus), a вѕлпеї (canis vulpes), a невъstѕїчеї (mustella vulgaris), a vidpeї (lutra), a шdерѕлѕї (mustela martes), a калѕлѕї (equus caballus), a тъгарѕлѕї (asinus), a поркѕлѕї (sus domesticus) domestiviтъ ші sълватекъ saѕ mistpeцъ (sus scropha), a червѕлѕї (cervus elaphus), a капріоареї (capreolus), a червѕлѕї Елан (cervus alces), a капреї (capra hircus), a oiї (ovis aries), a воѕлѕї (bos taurus), a іепѕрелѕї (lepus timidus), a веверіцеї (sciurus vulg.) ші a соволанілоръ (mus rattus).

În ачеаstъ рецівне гъsimъ кîте o datъ пѕнкте тъpцinite карї аѕ карактерѕлъ zoнелор temперате-калде. Dap în partea nopdѕлѕї ачестеї zone гъsimъ таї кѕ seamъ o рецівне de пъдѕрї de moliфтї, аколо е natpia червѕлѕї Елан, пе ѕртъ zona маї кътре nopdъ devine маї фрігѕроаsъ, пъдѕреа devine mikstъ кoprinzînd moліфтї ші mesteакънї, аколо е natpia animaлелор a кърора пеле este акоперітъ кѕ перї лѕнцї în кîtъ daѕ челе маї вѕне влънї.

Dѕпе zona temператъ-рече віне кътре sѕdъ zona temператъ-калдъ, în каре moliфтії se împѕцінеазъ, în каре stежаръ ші fagъ încепе съ se apate, аколо felѕрітї d'арворї кѕ фрѕнze вараъ neîнчеtatъ, ші арворї de поате de felѕрітї de sneце se apatъ; аколо е natpia кѕлtѕреї череалелор. маї кѕ seamъ a грîѕлѕї ші a вiнѕлѕї. Dѕпе ачеаstъ zonъ віне zona калдъ кѕ фрѕктеле сале деліchioase теріdioнале, прекѕт портокале, кѕртале, smokine ш. ч. л. — О леце цeнeралъ domneште în zona moderатъ, adeкъ къ пеste totъ пътîntѕлъ sѕbtъ ачелеаші лъцітї цeографіче de ші în diferite граде de лѕнцітї se aflъ tiпѕрї аналоаце de animale ші de планте. Аічї пътîntѕлъ apatъ o varietate маре de тѕнцї ші de въї; аічї пѕтаї пе вîрфѕріле тѕнцілор челор foapte îналцї (s. е. Pyrinei ші Alpi), гъsimъ карактерѕлъ деsертъ алъ църілор поларе, кѕчї лінia de zъпадъ eternъ este аічї тѕлtъ маї ridiкатъ de кîtъ ла църіле поларе ші în zona temператъ-рече.

Кînd ѕртътъ кѕ privirea noastpъ цeнера-

лъ asȣпра aчesteĭ zone мергîndȣ de ла Opientȣ кътре Окcidentȣ, о sъ пȣtemȣ s'o îmпърцimȣ în diferite цinȣte fiziче: чea dintîiȣ îмбръцiшeazъ Манчiȣрia, Iaпonia, Кiна шi Монголia; чea de a doa îмбръцiшeazъ Пepsia (Ipan), Asia мiкъ (Палestina), Mesoпotamia, партеa de нordȣ a Арабieĭ, Еȣропа шi църiле Барбареsче de ла нordȣлȣ Afрiчeĭ; цinȣtȣлȣ de алȣ treiлеа îмбръцiшeazъ Statȣpiле-Ȣnite din Амеріка, хotърîndȣse ла sȣdȣ кътре Мексiко. Fiъ-каре dintр'aчeste цinȣte este карактерisatȣ în прiвinца faȣneĭ sале.

Maĭ nainte d'a intpa în stȣdiȣлȣ aчestорȣ faȣnĭ, требȣе sъ арȣнкътȣ о прiвipe asȣпра карактерелорȣ fisiко-цеолоцiче але aчestорȣ цinȣte. Карактерȣлȣ destinktiвȣ алȣ zoneĭ modepate este варietatea timпȣрiлорȣ (sesoaнелорȣ) анȣлȣĭ, карĭ dъ пъмîntȣлȣĭ ȣнȣ asпектȣ foapte варiaбiлȣ în difepiтеле лȣнĭ але анȣлȣĭ; aчeastъ infлȣенцъ se apatъ кȣ чea maĭ mape esпресiȣне în domeнȣлȣ вецetaлелорȣ, къчĭ eapna toatъ вецetaцiȣнеа плантелорȣ е întpерȣптъ. În прiвinца aчeasta гъsimȣ ȣнȣ kontpastȣ mape întpe партеа калдъ шi рече а zoneĭ temпepate, къчi de шi toate apatъ asemenea familiĭ (amentaчее, коnifepe), кȣ toate aчestea нȣmaĭ în партеа mepdionaлъ гъsimȣ арбȣрĭ верzĭ neste totȣ анȣлȣ, паркъ аколо е о прiтъваръ etepнъ, пе кîndȣ în партеа нordiкъ ieapna пъdȣpiле sîntȣ кȣ totȣлȣ desпoiate de ornamentȣлȣ лорȣ natȣpaлȣ. Апоĭ skimбъpiле sȣкчеsiве але sesoaнелорȣ анȣлȣĭ fакȣ къ niчĭ toate animaлеле emirpъtoape карĭ toamna se dȣкȣ întp'o климъ maĭ калдъ шi прiтъвара peвine; maĭ кȣ seamъ întpe пaѕepiле aчesteĭ zone гъsimȣ aчestȣ fenomenȣ foapte întinsȣ. În zona temпepatъ-рече, în Амеріка, Еȣропа шi Asia гъsimȣ aчestȣ fenomenȣ анȣалȣ; dap шi din климеле арктiче emirpeazъ ȣнеле кътре клима temпepatъ-рече sпре а петрече аколо iapna. Aчeste emirpaцiȣнĭ продȣкȣ ȣнȣ felȣ de amestекътȣръ întpe difepite animaле, stабiлind легътȣрĭ нȣоĭ întpe dînseле, прекȣм asemenea emirpaцiȣнĭ але пополiлор ȣнiĭ аȣ продȣсȣ легътȣрĭ soчiaле нȣоĭ în цeнȣлȣ ȣманȣ.

Лȣчiрeа мъриĭ.

Лȣчiрeа saȣ *fosfopesчinца* мъриĭ; aчestȣ sпектакȣ sȣблiмȣ шi maiestosȣ a окȣпatȣ пе тоцĭ Natȣpaлiстiĭ din timпȣлȣ лȣĭ Плiнiȣ пînъ акȣмȣ. Difepite ideĭ шi iпoteze s'аȣ аpъtatȣ sпре а esплiка aчestȣ fenomenȣ. Ȣнiĭ аȣ zisȣ къ este каȣsatȣ din fрекареа sȣпрafецеĭ мъриĭ кȣ аерȣлȣ, кînd глобȣлȣ пъмînteskȣ (împреȣнъ кȣ очеанȣ) se învîrteskȣ în toate zilele împрецiȣрȣлȣ аксȣлȣĭ sъȣ; алцiĭ 'шi аȣ înкiпȣiтȣ къ mapea sȣце zioa razeле лȣminеĭ пе каре noaптеа ле tpimite înanoĭ; eap алцiĭ аȣ zisȣ къ mapea ape în sine о fаkȣлtate d'а лȣчi ва ȣнȣ felȣ de fаkȣлtate електрiкъ; апоĭ dȣпе че s'а deskoпеpitȣ fosfорȣлȣ, тоцĭ аȣ bisatȣ нȣmaĭ de fosfорȣ; аȣ вързȣtȣ fosfорȣлȣ npetȣtindenea, аȣ шi datȣ atȣнчĭ aчestȣĭ fenomenȣ нȣmiрeа de „fosfopesчinца мъриĭ.“

Toate aчeste iпoteze sîntȣ грешite; нȣ воimȣ sъ пepdemȣ timпȣлȣ кȣ kontpoвepsia лор; destȣлȣ е sъ ziчemȣ къ каȣsa adeвъратъ а лȣчiреĭ мъриĭ s'а гъsitȣ de kînd s'а deskoпеpitȣ în mape niшte молȣшче (skoĭчĭ) mikposкопiче карĭ аȣ fакȣлtatea d'а лȣчi în întȣнepiкȣ, прекȣм аȣ ȣнеле insekte (лiкȣрiчiĭ) d'а лȣчi noaптеа пе кîmпȣ saȣ în tȣfe. Челȣ dintîiȣ каре аȣ deskoпеpitȣ aчeste молȣшче лȣчitoape în mape, a fostȣ ȣнȣ Natȣpaлistȣ Italian каре а tpъitȣ în miҗлокȣлȣ sekoлȣлȣĭ trekȣtȣ; елȣ ле-а deskoпеpitȣ în mapea Adpiatiкъ. Dȣпе dînsȣлȣ о мȣлцimе de алцĭ saванцĭ s'аȣ окȣпatȣ кȣ aчeste черчетърĭ шi аȣ deskoпеpitȣ пînъ ла 100 sпецe de молȣшче шi de infȣsopiĭ лȣчitoape. D. *Ерепберг* în Берлiн, каре a deskoпеpitȣ лȣmea infȣsopiiлорȣ a мъритȣ шi нȣмъpȣлȣ infȣsopiiлорȣ лȣчitoape кȣноskȣte. Însъ пȣtemȣ ziче кȣ sirȣранцъ къ черчетъpiле вiitoape ȣрmîndȣse пе niшte локȣрĭ але очеанȣлȣĭ некȣноskȣte шi некъȣtate пînъ акȣмȣ, ворȣ deskoпеpi шi sпецe нȣоъ de animaле лȣчitoape în mape. Dap прiнчiпалеле sпецe de animaле лȣчitoape în mape, кȣноskȣte пînъ акȣмȣ sîntȣ: veretyllum (мъримеа ȣнȣĭ децetȣ, tpъeште în mapea Mediteранъ шi în mapea Nорвецieĭ); pennatula (saȣ пана de mape, d'о лȣнцime de 6

цолȣрї, tръеште în toate църіле Еȣропеї). Dap
în църіле tропікале sîntȣ ȣнеле ѕпеце (Medu-
sae) каре кіар zioa kînd soapeле лȣчеште, des-
воалтъ ніште колорї бріліante, dap noaптеа лȣ-
чеskȣ tape; sîntȣ foapte моі (ка nistia) ші ако-
перъ întinderї марї але очеанȣлȣї аколо.

În прівінца лȣчіреї мърії în zoneле tропі-
кале тоцї воіацiорії карії аȣ авȣtȣ окaziȣне a
обсерва ачеstȣ fenomenȣ, zікȣ тоцї къ este fe-
noменȣлȣ челȣ маї sȣблімȣ ші маї грandiosȣ.
Корѣбiї карї îмблъ пе маре kînd лȣчеште пар'
къ se aflъ бъгатъ întp'o вaлpъ imensъ de fokȣ
ші învълітъ întp'ȣнȣ вълȣ înfokatȣ ші лȣminosȣ,
апоі орї че talazȣ каре se sȣiъ în маре, ші
орї че ȣртъ каре o face корабіа ȣмблînd, se
aратъ пар' къ sîntȣ ніште банde de fokȣ de ap-
tifіцiȣ, авînd колоріле челе маї fрȣmoase ші брі-
ліante; апоі дакъ іші înkinȣеште чіне-ва къ o-
sебітȣ de лȣmina ачееа арцintie ші албаstpъ ка-
pe o înfъцішеазъ мареа аколо, лȣчеskȣ ші ste-
леле черȣлȣї în kлімеле ачелеа кȣ o лȣminъ аȣ-
pie kîtȣ se поате de бріліantъ, o съ аібъ o idee
de мъреаца грandioasъ а ȣнеї asemenea,ȣvene.
Dap нȣ нȣмаї în zoneле tропікале, ȣnde natȣpa
a desвoлtatȣ toate богъцііле fрȣмȣseцii sale, чі
ші în kлімеле noastpe, ла цермȣрії Цермaніеї
ші Белціеї гъsімȣ fenomenȣлȣ лȣчіреї мърії. Чі-
не a петрекȣtȣ o варъ ла Ostende în Белціа
(ȣnde fakȣ къpъ кȣ бъї de маре), негрешітȣ къ
a fostȣ спектаторȣ алȣ ȣнȣї fenomenȣ natȣpалȣ
грandiosȣ kînd мареа immensъ începe a stpълȣчі
întp'o noapte seninъ ші кълdȣpoasъ, вара маї
кȣ seamъ în лȣна лȣї Авгȣstȣ. În toatъ лȣнці-
меа църмȣрілор, talasȣpіле карї батȣ кътpe kon-
tinentȣ fopмеазъ ка ніште банde de fokȣ, sȣin-
dȣse sȣsȣ ші погорînдȣse жosȣ, skімбîndȣ astȣ-
felȣ toatъ мареа întp'o fiinцъ мішкътоаре înfo-
katъ, fабȣлоasъ ші sпepietoape; asemenea іма-
цінї fantastiче se peneteazъ kînd înaintea обсер-
ватopȣлȣї плеакъ o лȣntpe de ла църмȣрі мер-
gîndȣ кътpe маре, atȣnчї în toatъ калеа еї пар'
къ e tpasъ în маре прін siлоане (върцї) de fokȣ.
Маї intepesantȣ devine ачеstȣ sпектаколȣ kîndȣ
tpече ȣнȣ vasȣ кȣ вапорȣ прін kadpa ачеasta;
кънї валȣріле sпȣмoase продȣse прін poateле
машінеї, прекȣм ші sȣпрафаца poateлор, toate
se înfъцішеазъ пар' къ sîntȣ învеліte întp'o лȣ-
мінъ маціkъ. O піаtpъ арȣнкаtъ atȣnчї în маре
продȣче în efektȣ пар' к'ар fi арȣнкатъ аколо o
піаtpъ de fokȣ, кънї împpeцiȣpȣлȣ petpii se fop-
меазъ o sпȣмъ de fokȣ ші валȣpї konчентpіче
înfokate. Dap kînd арȣнкъ чіне-ва atȣnчї în ма-
pe o mînъ de nisinȣ, atȣnчї se продȣче ка o
sîtъ de fokȣ пе sȣпрафаца мърії, апоі ȣнȣ omȣ
каре se skалdъ atȣnчї în маре, ешind d'аколо,
корпȣлȣ лȣї se аpатъ пар' къ e акоперітȣ кȣ mії
de лȣmine mічї, saȣ кȣ steле de fokȣ. Апоі
кіар nisinȣлȣ skosȣ din маре пе kîndȣ e ȣmedȣ,
лȣчеште, kîndȣ ȣмблъ чіне-ва пе dînsȣлȣ!

În ценере кȣ kîtȣ noaптеа e маї обскȣръ
ші лȣміна лȣнеї маї slaбъ, кȣ atîtȣ fenomenȣлȣ
лȣчірії мърії e маї fрȣmosȣ. Апоі кіар kîndȣ e
лȣна плінъ, прін ȣрмаре мареа нȣ лȣчеште, ші
kînd iea atȣnчї чіне-ва апъ din маре ші o міш-
къ întp'ȣнȣ локȣ обскȣрȣ, нȣмаї de kîtȣ апа în-
чепе a лȣчі. Аша dap e пробатȣ къ мішкареа a-
пеї мърeї este o kondiцiȣne nечеsapъ пентpȣ
лȣчіреа еї; însъ мішкареа нȣ tpeбȣe съ fiъ преа
tape, кънї kînd se pîdikъ ȣнȣ vîntȣ tape, atȣnчї
fenomenȣлȣ лȣчіреї se slъбеште ші înчeteazъ ла
sfipшітȣ, din кaȣsa къ o мішкаре преа tape slъ-
беште ші omoapъ кіар ші пе animaлеле лȣчі-
toape. Kînd iea чіне-ва o stiklъ плінъ кȣ апъ
de маре ȣnde se aflъ infȣsopii лȣчітоape ші o
мішкъ преа tape, atȣnчї stpълȣчіреа апеї se
stinцe, dap лъsînd ачеstop animaле kîte-ва mi-
нȣte penaosȣ, atȣnчї din noȣ începe a лȣчі. In-
fȣsopiiле лȣчітоape аȣ ȣнȣ felȣ de npedeлекцiȣne
пентpȣ ȣнеле локȣрї але мърії, de ачееа нȣ
npetȣtindenea лȣчеште очеанȣлȣ, апоі ші fipea
ачеstop animaле лȣчітоape нȣ sîntȣ npetȣtindenea
d'o sпецъ; s. e. lîngъ Ostende infȣsopiiле лȣчі-
toape sîntȣ de sпеца noctiluca miliaris карї аȣ
o мъріme абіа mikposkoпікъ. Dap ші iеapna
мареа лȣчеште, însъ мȣлтȣ маї пȣцінȣ de kîtȣ
вара, dap kînd мареа e înгецатъ, atȣnчї нȣ se
aратъ nічї o ȣpмъ de лȣчіре; în лȣна лȣї Апрі-
ліе începe fenomenȣлȣ лȣчіреї, кънї atȣnчї ani-
маleле лȣчітоape înвieazъ ші se îmȣлцеskȣ; кȣ
kîtȣ меpце маї мȣлтȣ кътpe варъ, кȣ atîtȣ нȣ-
мърȣлȣ лор креште маї мȣлтȣ ші прін ȣрмаре
ші лȣчіреа мърії креште маї мȣлтȣ. — În fine
tpeбȣe съ adъогъмȣ къ de ші кaȣsa лȣчірії мъ-
pії e акȣмȣ кȣnoskȣtъ, adекъ штімȣ къ anima-

леле mapine лȣчitoape o продȣкȣ, кȣ toate aчеstea каȣsа лȣчіреĭ aчestop animaле, adeкъ каpe e прінчіпȣлȣ лȣчitopȣ întp'înseле, нȣ щim; aчeasta a ръmasȣ ȣнȣ misteрȣ пînъ акȣmȣ. Eatъ къ maĭ pretȣtindenea opizontȣлȣ лȣminosȣ алȣ щiinцелорȣ noastpe este mъpцinitȣ прin întȣнepiкȣлȣ misteрелорȣ natȣpeĭ!

ЛІМБЕЛЕ ANІМАЛЕЛОР.

Aptiколȣлȣ II.

(Ȣpmape).

Мъгарȣлȣ сълбатекȣ kînd se веde în пepiколȣ, кіamъ пе алцĭ mъгapĭ sпpe ажȣtopȣ; aпoĭ щi kînd ȣнȣ лȣпȣ ȣpлъ fiind stpimtopatȣ, toцĭ лȣпiĭ ȣрлъ каpe îлȣ аȣdȣ îĭ ръsпȣndȣ кȣ ȣрлъtȣpa лорȣ.

Елеfanцiĭ сълбatiчĭ карî tpъeskȣ în чете аȣ обічеiȣ къ 'щi алегȣ пе ȣнȣлȣ каpe este челȣ maĭ mape щi челȣ maĭ пȣтерnікȣ, dpentȣ щефȣ; елȣ komandeazъ чeata sa ка ȣнȣ komandantȣ de soldaцĭ, îĭ поpȣнчеще ка съ meapгъ înainte saȣ ка съ se tpaгъ înaпoĭ, пе kînd елȣ ръmîne nemiщкatȣ stîndȣ ла ȣнȣ локȣ; însъ semneле saле щi гласȣлȣ съȣ sîntȣ înцелеse de кътpe toatъ чeata.

Mateріea aчeasta despre лimбеле animaлелор este infinitъ; aпoĭ de щi лimбеле aчestea n'аȣ гръmъtiчĭ, кȣ toate aчestea sîntȣ înцелеse щi кіap лоџiче, fiind къ fiinцеле înцелеnte sîntȣ în stape a'щi комȣніка ideiле лор пpintp'însеле щi fiind къ sînt базate пе леџĭ etepne але natȣpeĭ каpe toate sînt пpodȣse de inteлiџinца omninȣtintъ, чea maĭ пepfeктъ щi чea maĭ лоџікъ. Пentpȣ noĭ oamenіĭ, aчeste лimбе întp'adeвъpȣ sîntȣ neînцелеse; пentpȣ ȣpекiле noastpe sȣnetеле лор нȣ sîntȣ nічĭ de кȣm плъкȣte, dap de че съ ȣітъмȣ къ кіap лimбеле oamenілор de difepite naціȣнĭ sîntȣ ȣна în paпoptȣлȣ altiea în asemenea kondiціȣнĭ? чine аȣde o лimбъ stpeinъ întîiaщi-datъ, îĭ ва пъpea къ e барбаръ щi disapmoнікъ, de щi în ȣpекiле aчелор карĭ o înцелегȣ sȣнъ kîtȣ se поate de fpȣmosȣ щi de apmoniosȣ. Din kontpa noĭ oamenіĭ înцелеџеmȣ maĭ біne лimбеле animaлелор de kîtȣ лimбеле naціȣнілор stpeine. Ȣнȣ Pomъnȣ înцелеџе negpeщitȣ maĭ біne лimбa кîinелȣĭ съȣ de kîtȣ лimбa ȣнȣĭ Kinezȣ щi ȣнȣĭ Iaпonezȣ, щi Iaпonezіĭ negpeщitȣ къ нȣ se ворȣ deлекta maĭ біne кȣ лimбеле noastpe Еȣропене.

Dap нȣ нȣmaĭ animaлеле dintp'o sпeцъ, чi щi animaлеле de difepite sпеце kîndȣ tpъeskȣ mȣлtȣ timпȣ împpeȣнъ, sînt în stape a se înцелеџе пpin semne saȣ sȣnete, s. e. кîiniĭ щi каiĭ, кîiniĭ щi леiĭ, кîiniĭ щi maĭmȣцеле, щi кіap animaлеле inemiче întpe dînseле s. e. iепȣpeле saȣ пopȣmбiĭ кȣ pisiчiле щ. ч. л. se обічнȣeskȣ ȣнȣ кȣ алтȣ în kîtȣ devinȣ amiчĭ, se кaȣтъ, se înцелегȣ щi кіap se dopeskȣ ȣнȣ пе алтȣ.

Întp'adeвъpȣ чepepiле animaлелор sîntȣ aщa de simпле щi de modeste пе лîнгъ aчелеa але oamenілор щi поцiȣніле лор îмбpъцiщeazъ ȣнȣ черкȣ mȣлtȣ maĭ stpînsȣ de kîtȣ aчела алȣ oamenілор, în kîtȣ нȣ tpeбȣe съ не mipъмȣ кȣmȣ ȣнȣ animaлȣ înцелеџе maĭ кȣpîndȣ щi fъpъ instpȣкtopȣ лimбa ȣнȣĭ алтȣ animaлȣ de алтъ sпeцъ, de kîtȣ omȣлȣ лimбa ȣнȣĭ алтȣ omȣ d'o алтъ naціȣне; aпoĭ нȣ веdemȣ къ щi кіapȣ лimбa omȣлȣĭ este animaлȣлȣ în stape a o înцелеџе кȣ timпȣлȣ, щi a devina пpin espresiȣніле щi цesteле saле, воinца sa? Нȣ веdemȣ къ ла ȣнеле dintpe animaлеле sȣпepioape domestiче desvoлtapea лimбеĭ лор se sȣie пînъ ла ȣнȣ градȣ atîtȣ de mape în kîtȣ devine amiчĭ fideлĭ щi sepвitopĭ пpeчioщĭ аĭ omȣлȣĭ, s. e. калȣлȣ, кîiнеле щi къmiла apaбілор, щi peni ла Лапonezĭ?

Dap opĭ kîtȣ de kompлiкate съ fiъ лimбеле animaлелор, totȣ sîntȣ mъpцinite пе ȣнȣ черкȣ mікȣ de ideĭ комȣне, animaле, щi нȣmaĭ ȣnde лimбa ȣmaнъ înчепе, аколо înчепе щi natȣpa sa ȣmaнъ, infinitъ, щi ideiле saле абstpakte каpe îмбpъцiщeazъ черȣлȣ щi пъmîntȣлȣ, лȣmea mateріалъ щi лȣmea ideaлъ, каpe e fъкȣтъ нȣ нȣmaĭ a espгima пльчере щi dȣpepe, dopinцъ щi a—

вepsiȣne, aпoĭ este шi instpȣmentȣлȣ челȣ maĭ admipaбiлȣ a кpeea infinitъцiĭ de ideĭ kapĭ sîntȣ în stape a înfъцiшa infiniteлe fiinцeлop, a timпȣpiлop шi a sпaцiȣpiлop.

Doктopȣлȣ P. пoвesteшte ȣpmъtoapea aneкdotъ despre pondȣneлe: Amȣ oбsepвatȣ, ziче, o пepeкiъ de pondȣneлe tinepe kape 'шĭ-aȣ fъкȣtȣ кȣĭбȣ пe niшte figȣpe de цinsȣ че se afлa пe лîngъ пepeцiĭ kaseĭ meлe. Doȣъ ziлe aȣ лȣкpatȣ лa aчestȣ кȣĭбȣ, însъ a tpeia zi dimineaцa kîndȣ m'amȣ sкȣлatȣ amȣ aȣzitȣ ȣnȣ sgomotȣ mape împpeцiȣpȣлȣ кȣĭбȣлȣĭ шi amȣ възȣtȣ o gpъmadъ de pondȣneлe adȣnate aколо kape se чepta, adeкъ s'a кȣnoskȣtȣ dȣпъ гласȣлȣ лopȣ челȣ tape къ sîntȣ neкъжite шi kape semъna кȣ ачeлa че skotȣ kîndȣ se mъnînкъ ȣna пe alta. Aчeastъ sȣenъ a цinȣtȣ aпpoaпe doȣъ ope. În fine aȣ sбȣpatȣ toate, шi aȣ pъmasȣ aколо nȣmaĭ пepekia чea tînъpъ kape fъкȣse кȣĭбȣлȣ. N'amȣ шtiȣtȣ че însemneazъ aчeasta; însъ kîtȣ de mȣлtȣ m'amȣ mipatȣ kîndȣ în seapa zileĭ aчeleia amȣ възȣtȣ къ кȣĭбȣлȣ fъкȣtȣ întîiaшĭ-datъ a fostȣ пъpъsitȣ de toate, шi къ toate pondȣneлeлe aȣ fostȣ oкȣnate a fache ȣnȣ кȣĭбȣ maĭ бȣnȣ шi maĭ sigȣpȣ, depapte de челȣ dintîiȣ кȣ чinчĭ, шease пiчioape. N'amȣ пȣtȣtȣ fi лa niчĭ o îndoinцъ, къ sȣena de dimineaцa a însemnatȣ къ pondȣneлeлe чeлe бътpîne s'aȣ чeptatȣ кȣ чeлe tinepe, de че sъ fakъ ȣnȣ кȣĭбȣ aшa de пpostȣ шi aшa nesigȣpȣ; шi întp'adeвъpȣ amȣ възȣtȣ къ цinsȣлȣ кȣ кȣĭбȣлȣ dintîĭ a къзȣtȣ жosȣ пeste kîte-вa zile; aшa dap se вede къ чeлe tinepe s'aȣ *oпȣsȣ* neвpînd sъ înчeaпъ лȣкpapea de isnoaвъ, шi asta a fostȣ oбieкtȣлȣ desбatepiĭ kape a цinȣtȣ doȣъ ope. Aпoĭ чine poate sъ tъgъdȣiaskъ къ лimбa aчestopȣ пasepĭ nȣ este foapte бogatъ, къчĭ o desбatepe kape цine atîta timпȣ tpeбȣe sъ aĭбъ o вapiaцiȣne de espesiȣnĭ шi nȣ tpeбȣe sъ fiъ aшa de simплъ пpeкȣm ne înkiпȣimȣ noĭ!

Чine ape ȣnȣ кȣĭбȣ de pondȣneлe клочitoape aпpoaпe de kamepa sa de dopmitȣ, atȣnчĭ sкȣлîndȣse de dimineaцъ o sъ aȣzъ în кȣĭбȣ nȣmaĭ niшte гласȣpĭ foapte simпле, asta e nȣmaĭ гласȣлȣ tinepiлopȣ kape nȣ шtiȣ nimikȣ, dap maĭ пe ȣpmъ dȣпe че tinepiĭ aȣ kpeskȣtȣ, вa aȣzi dimineaцa гласȣpĭ maĭ комплікate. Asta este конвepsaцiȣnea tinepiлopȣ kape aȣ învъцatȣ лimбa лopȣ, шi kiapȣ în aчeste конвepsaцiȣnĭ вa aȣzi къ înчeпe кȣ sȣnete simпле kapĭ maĭ пe ȣpmъ în кȣpsȣлȣ конвepsaцiȣniĭ se комплікъ. Aчeasta este ka шi лa noĭ oameniĭ: în конвepsaцiȣnile noastpe înчeпemȣ кȣ fpase maĭ simпле шi sfîpшimȣ кȣ fpase maĭ комплікate. Toate aчestea, ziче Doктopȣлȣ P., ne sileшte a fi modeшtĭ. Sъ nȣ ne înkiпȣimȣ къ dintpe toate fiinцeлe animaлe, *nȣmaĭ noĭ oameniĭ* aвeмȣ dapȣлȣ вopбipiĭ, шi din контpъ, natȣpa a datȣ tȣtȣлopȣ fakȣлtatea de a-шĭ комȣniкa ideile шi simцipiлe, de шi întp'ȣnȣ gpadȣ maĭ пȣцinȣ пepfeкtȣ.

Dap de че sъ ne mipъmȣ къ animaлeлe împъpъшeskȣ кȣ noĭ dapȣлȣ вopбipeĭ kîndȣ вedemȣ къ împъpъшeskȣ кȣ noĭ шi fakȣлtatea de вiцiȣpĭ шi de вiptȣцĭ? Despre вiptȣtea animaлeлopȣ вomȣ вopбi aлtъ-datъ; akȣm însъ вomȣ вopбi nȣmaĭ despre вiцiȣpiлe шi kiapȣ despre кpimeлe animaлeлopȣ.

Întp'adeвъpȣ, espesiȣnea de кpimъ nȣ e жȣstъ лa animaлe, къчĭ eлe n'aȣ леџe soчiaлъ; dap кȣ espesiȣnea de кpima animaлeлop înцeлeцem o aбepaцiȣne (ръtъчipe) din кaлea natȣpaлъ kape ape de skoпȣ esistinцa tȣtȣлopȣ.

Animaлeлe domestiче sîntȣ maĭ кȣ seamъ sȣпȣse лa вiцiȣpiлe шi кpimeлe kapĭ лe înвaцъ de лa noĭ. Noĭ dъmȣ esemпле peлeлe nȣ nȣmaĭ oameniлop, чĭ шi kiapȣ animaлeлopȣ. Kîineлe seлбatikȣ nȣ e iпoкpitȣ, dap kîineлe de kasъ, kîndȣ stъпînȣлȣ вa sъ-лȣ goneaskъ afapъ din kasъ, se fache къ doapme шi se вîpъ în kîte ȣnȣ колцȣ; dap aбia stъпînȣлȣ ese din kasъ, шi eлȣ възîndȣse singȣpȣ, ese din колцȣлȣ sъȣ шi se пȣne пe kanaпea ȣnde e moaлe de кълкatȣ; dap aбia aȣde пaшiĭ stъпînȣлȣĭ kîndȣ aчesta se întoapче, шi eлȣ îndatъ se întoapчe în колцȣлȣ sъȣ, dap пъpȣлȣ kape л'a лъsatȣ пe kanaпea doвedeшte къ este ȣnȣ iпoкpitȣ. Dap шi omopîtopĭ шi desfpînaцĭ гъsimȣ întpe animaлe. Nȣ вopбimȣ aiчĭ despre animaлeлe kape omoapъ пe aлteлe пentpȣ nȣtpimîntȣлȣ лopȣ, чĭ вopбimȣ nȣmaĭ despre animaлeлe kape omoapъ kiapȣ пe пȣiĭ лopȣ din kaȣsa desfpînъpiĭ. S. e. *пisika*, ieпȣpeлe aлбȣ ш. ч. л. Maskȣлȣлȣ aчestopȣ animaлe este foapte desfpînatȣ, шi îmблъ totȣ de ȣna dȣпe femeлъ, însъ ea kîndȣ îшĭ nȣtpeшte пȣiĭ nȣ-лȣ лasъ sъ se aпpoпiъ. Че fache dap eлȣ akȣmȣ? îшĭ omoa-

ръ кіарȣ елȣ sinгȣрȣ пȣіĭ, ка sъ ръmîiъ femeла фъръ пȣĭ, ші sъ пȣmaĭ fiъ ребелъ ла галаntepia sa. Апоĭ mȣma desпȣiatъ de пȣіĭ еĭ, pemîne жалnikъ kîte-ва ope întp'adeвърȣ, dap neste kîtȣ ва timпȣ ачеastъ mȣmъ ȣitъ ші ea de пepdepea kape a авȣtȣ ші îmвръцішеazъ пe omopîtopȣлȣ пȣілорȣ sъĭ. De mȣлte opĭ s'a oвsepвatȣ, kъ, kîndȣ ȣnȣ animaлȣ kape тръеште în soцietatea noastpъ se întîлнеште kȣ semenȣлȣ sъȣ sълваtikȣ, atȣnчĭ челȣ чівілizatȣ kaȣtъ a înшела пe челȣ natȣpaлȣ, întokmaĭ dȣпe kȣm ȣпȣ omȣ dintp'ȣпȣ opamȣ mape kîndȣ se întîлнеште kȣ ȣnȣ цъpanȣ apatъ o sȣпepiopitate înцелепцȣaлъ, ші este în stape a-лȣ înшела. Eatъ o mȣлцime de пȣnkte de вedepe, în kapĭ гъsimȣ kъ animaлеле aȣ o mape anaлоціe kȣ fiinцa noastpъ ȣmanъ.

KOMȢNIKAЦIȢNĬ ШTIINЦIFIЧE MIЧĬ.

Арворȣлȣ de лante din Amepika. Boiaцiopȣлȣ anглезȣ *Wallace* ziче: Ачеea че m'a intepesatȣ maĭ mȣлtȣ în ачеstȣ воiaцiȣ a fostȣ apвopȣлȣ de лante (Galactodendron). Amȣ гъsitȣ пъdȣpĭ întpeцĭ de aчештĭ apвopĭ, fiъ-kape dintp'înшiĭ aвea o гаȣpъ фъkȣtъ dinadinsȣ în apвopȣ ka sъ se skȣpгъ лanteлe dintp'însȣлȣ. Dap apвopȣлȣ este foapte înaлtȣ, dpentȣ ші imпosantȣ, лemnȣлȣ лȣĭ este tape. Îndesatȣ ші se întpeвȣinцeazъ ла nіште moвiле kapĭ цinȣ mȣлtȣ; fpȣktȣлȣ лȣĭ este de mъpimea ȣnȣĭ pomȣ mikȣ, kъpnosȣ ші foapte вȣnȣ ла mînkape, dap лȣkpȣлȣ челȣ maĭ kȣpiosȣ in ачеstȣ apвope este лanteлe kape ese din tpȣnkiȣ în mape kȣaлitate kîndȣ гъȣpimȣ koaжа apвopeлȣĭ saȣ kîndȣ тъemȣ tpȣnkiȣлȣ în doȣъ. Лanteлe веџetaлȣ ачеsta seamъnъ mȣлtȣ în koлoape ші гȣstȣ kȣ kpema de лante (smîntîna) de вakъ. D. Leavens a opdonatȣ sepвitopiлорȣ sъĭ ka sъ гъȣpeaskъ tpȣnkiȣpiле ачеstȣĭ apвope kape se afлъ în kȣpte тъiatȣ d'e лȣnъ de ziле. Sepвitopȣлȣ a фъkȣtȣ пe ȣnȣ tpȣnkiȣ тъiъtȣpĭ kȣ ȣnȣ topopȣ ші întp'ȣnȣ minȣtȣ a înчепȣtȣ sъ easъ din kpъпъtȣpa фъkȣtъ o mape kantitate de ȣnȣ лikȣidȣ aлвȣ ші гpoșȣ, kape 'лȣ adȣnatȣ întp'o чеашkъ, 'лȣ a amestekatȣ kȣ aпъ ші 'лȣ a întpeвȣinцatȣ seapa пentpȣ чеaiȣ ші a doa zi dimineaцa пentpȣ kafea ші пoнчiȣ. Eлȣ asiгȣpъ kъ dakъ n'aшĭ шti kъ ачеstȣ лante вine din пȣmitȣлȣ apвope, n'aшĭ fi kȣnoskȣtȣ nічĭ o deoseвipe întp'aчеstȣ лante веџetaлȣ ші întpe лanteлe de вakъ. Dap ачеstȣ fлȣidȣ ape ші o aлтъ kȣaлitate пpeчioasъ, adekъ kîndȣ e пpoaspъtȣ пȣtemȣ sъ kлeimȣ kȣ eлȣ лemne ш. ч. л. ka kȣ kлeiȣлȣ челȣ maĭ вȣnȣ, apoĭ kîndȣ ръmîne kîtȣ-ва timпȣ ла aepȣ, se întъpеште ші se faче o matepie eлastikъ ka гȣmi eлastikȣ saȣ гȣta-пepka. Eatъ kъ natȣpa e foapte вoгатъ în pesȣpseлe eĭ, n'ape tpeвȣinцъ de вakъ ші de kапpъ a пe пpokȣpa лante, ші kîndȣ вa, kiapȣ ȣnȣ apвope este în stape a împлini ачеastъ misiȣne.

De че вinȣлȣ de Maлaгa este aшa de foлositopȣ пentpȣ oamenіĭ sлaвĭ, skȣлaцĭ dȣпe пatime гpeлe? Kimistȣлȣ Doktopȣ Kлeчinski ръspȣnde fiindȣ kъ konpinde пpinчiпȣлȣ челȣ maĭ пȣtepnikȣ a peînвia ekonomia animaлъ, a însȣfлa вieaцa în sistemȣлȣ nepвosȣ, ші asta este *fosfopȣлȣ*. Nȣmaĭ вinȣ de Maлaгa konpinde o mape kъtъцime de avidȣ fosfopikȣ, ачеstȣ пpinчiпȣ de kape пȣtemȣ sъ ziчemȣ kъ este ȣnȣ kopпȣ de лȣminъ ші de fokȣ, este in stape ші a лȣmina okiĭ ȣnȣĭ omȣ sлъвitȣ ші a aпpinde din noȣ în ватpa animaлъ fokȣлȣ вieцeĭ kape este aпpoape sъ se stinгъ. Apoĭ ші пentpȣ aгpikȣлtȣpa modepnъ fosfopȣлȣ este d'o mape impoptanцъ, kъчĭ e шtiȣtȣ kъ în Eȣpoпa înгpaшъ akȣmȣ пъmîntȣлȣ kȣ oase de animaле фъkȣte o пȣлвepe finъ, apoĭ пpinчiпȣлȣ domnitopȣ în oaseле animaлелорȣ este eaръшĭ fosfopȣлȣ (adekъ sapea пȣmitъ fosfatȣ de kaлчiȣ). Totȣ dȣпe ачеastъ idee, mediчiĭ anглesĭ daȣ koпiілорȣ че пъtimeskȣ de skpofȣле ші paшitisȣ în toate ziлеле o mikъ kъtъцime de вinȣ de Maлaгa.

În Tiпогpafia Naцionaлъ a лȣĭ Iosifȣ Pomanoвȣ ші Komп.